

СТОПАНСКА АКАДЕМИЯ „Д. А. ЦЕНОВ“ - СВИЩОВ

ИКОНОМИЧЕСКИ УНИВЕРСИТЕТ ВАРНА

Вх. №

РД-06-46/10.03.2022 г.

Становище

за придобиване на ОНС „доктор“

1. Обща информация

Изготвил становището: доц. д-р Светослав Илийчовски, катедра „Търговски бизнес“ при Стопанска академия „Д. А. Ценов“ – Свищов

Основание за написване на становището: заповед на зам.-ректора по НИДРК на Икономически университет – Варна № РД-06-46/10.03.2022 г., по открита процедура за защита на дисертационен труд

Автор на дисертационния труд: Янко Георгиев Георгиев, докторант към катедра „Икономика и управление на търговията“ при ИУ - Варна

Тема на дисертационния труд: „Интегрирано управление на ключови бизнес процеси в предприятията за производство и търговия на хляб и тестени изделия“

2. Общо представяне на дисертационния труд

Дисертационният труд е с обем от 276 страници. В структурно отношение съдържа увод, основен текст – три глави, заключение, списък на използваните литературни източници и приложения. В основния текст са включени 38 таблици и 29 фигури. Представен е значителен брой на използваните източници – 90, които са достатъчен обем ресурси за подобна разработка.

Структурата на дисертационния труд е съобразена с темата на изследване, добре балансирана и логически обвързана. Правилно е възприета линията на изложение – теоретични основи на бизнес информационни системи, приложими в търговско предприятие, изследване на възможностите за въвеждане на ERP системи в предприятие за производство и търговия на хляб и тестени изделия, възможности за имплементиране на ERP система в предприятие за производство и търговия на хляб и тестени изделия. Изследваната специфична научно-приложна материя и проблематика е представена детайлно и обосновано, в логическа последователност.

3. Публикации и участие в научни форуми

Докторантът прилага към дисертационния труд четири публикации, от които три статии и един доклад. Всички публикации са самостоятелни и отразяват части от дисертационния труд, като му осигуряват публичност.

4. Прценка на формата и съдържанието на дисертационния труд

Основната цел, изследователската теза и задачите, формулирани в уводната част, са уместни и обосновани, което в голяма степен предопределя системния характер на изложението. Обектът и предметът на изследването са ясно и точно дефинирани.

Структурата на отделните части на дисертационния труд е добре балансирана. Първа глава има теоретичен характер – насочена е към изясняване същността и видовете бизнес информационни системи и процесите по тяхното имплементиране. В хода на изследването са разгледани различни авторски дефиниции за ERP системите и на тяхна база е изведено авторово определение. Втора глава на дисертационния труд представя кратка характеристика на предприятие за производство и търговия на хляб и тестени изделия и на средата, в която то оперира. Дефинирани са ключовите бизнес процеси, протичащи в предприятието и управлявани чрез ERP система и е извършен икономически анализ на дейността на обекта на дисертационния труд за периода преди въвеждането на ERP система. В трета глава на дисертационния труд се представя протичането на процесите по имплементиране на ERP система в предприятие за производство и търговия на хляб и тестени изделия. С помощта на направения сравнителен анализ на икономически показатели се оценява влиянието на имплементираната ERP система. Разгледани са възможности за надграждане на вече внедрената система и как те биха могли да подпомогнат дейността на предприятие за производство и търговия на хляб и тестени изделия.

Изложението на дисертационния труд се характеризира с изчерпателност, аргументираност и яснота, като в структурно отношение **отговаря на основните изисквания за неговото оценяване.**

Приложеният автореферат в обем от 36 страници съдържа основните моменти от дисертацията и отговаря на изискванията.

5. Научни и научно-приложни приноси на дисертационния труд

На основата на извършени теоретични и практически изследвания се извеждат следните по-значими приноси на дисертационния труд:

1. Посредством теоретично изследване и обобщаване на становища на редица автори и специалисти, свързани със същността на ERP системите, тяхното развитие и съвременно проявление в икономическата теория и практическо приложение, са изведени основните бизнес процеси и ресурси в производственото предприятие, чието управление може да се подпомогне или извършва с помощта на бизнес информационна система.

2. Аргументирано е представена последователността от процесите по имплементиране на ERP система, с основните аспекти в протичането на всеки един от тях, проблемите пред тяхното осъществяване и резултатите от тяхното завършване.

3. Характеризирани са ключовите бизнес процеси в предприятие за производство и търговия с хляб и тестени изделия и е проследено интегрирането на ERP система към тях, регистрирайки позитивите, които софтуерът носи за извършваната дейност.

4. На основата на адаптирана методика е извършено сравнително изследване в изменението на основни финансово-икономически показатели, характеризиращи дейността на предприятието преди и след въвеждане на ERP системата, като е отчетено

и икономическото състояние в страната и макроикономическите показатели, репрезентирани развитието на преработвателната промишленост и сектора за производство и търговия на хляб и тестени изделия.

5. Разкрити са възможности за надграждане на ERP система в предприятие за производство и търговия на хляб и тестени изделия, свързани с използване на „Бизнес интеледженс“ технологията, внедряване на „Софтуер като услуга“ и разработка на модул за управление на рамковите споразумения на предприятието с неговите клиенти.

6. Критични бележки и препоръки

Препоръчително е когато се изчисляват показатели, характеризирани финансовото състояние на предприятие, да се съпоставят с нормативни, с показатели на други подобни предприятия или за няколко периода.

7. Въпроси по дисертационния труд

1. Съществува ли на практика разлика между понятията „пласмент“ и „продажби“ на търговското предприятие?

2. Възможно ли е за оценка на ефекта от внедряване на ERP системата в проучваното предприятие, като обобщаващ показател да се използва стойността му?

8. Обобщена оценка на дисертационния труд и заключение

Становището ми за дисертацията е положително. Тя отговаря на изискванията на Закона за развитието на Академичния състав в Република България и на Правилника за неговото приложение. Кандидатът притежава задълбочени теоретични знания, има способност за самостоятелни научни изследвания, прави аргументирани изводи и обосновани предложения и препоръки, като допринася към развитието на науката по изследвания проблем. Разработката притежава характеристики на цялостно и завършено научно изследване. **Предлагам на уважаемите членове на научното жури на Янко Георгиев Георгиев да бъде присъдена образователната и научна степен „доктор“ по научна специалност „Икономика и управление (търговия)“.**

гр. Свищов,
17.03.2022 г.

Изготвил становището:
(доц. д-р Светослав Илийчовски)

ИКОНОМИЧЕСКИ УНИВЕРСИТЕТ ВАРНА

Вх. №

PA20-406 / 22.03.2022г.

До Ректора на
Икономически университет –
Варна

Становище

от проф. д-р ик. н. **Николинка Петрова Сълова**,
професионално направление 3.8 „Икономика“, научна специалност
„Икономика и управление (търговия)“, за дисертационен труд за
„доктор по икономика“ по професионално направление 3.8
„Икономика“ и докторска програма „Икономика и управление
(търговия)“ на **Янко Георгиев Георгиев** – редовен докторант към
катедра „Икономика и управление на търговията и услугите“ при
Икономически университет – Варна на тема: „**Интегрирано
управление на ключови бизнес процеси в предприятията за
производство и търговия с хляб и тестени изделия**“

Съгласно заповед на Зам.-ректора по
НИДД на ИУ – Варна №06.46 от
10.03.2022 г. за научно жури и
решение на научното жури от
10.03.2022 г.

Преценка на дисертационния труд

Дисертационният труд е в обем 204 стр. и още 24 стр.
приложения, има подходяща структура, използвани са 90 лит. източника,
има разработени 38 таблици и 29 фигури. **Посветен е на значим и
актуален проблем.** Сравнително добре са формулирани тезата, целта и
задачите, предметът, обектът, методите и ограниченията на изследването.

Глава първа е посветена на „Теоретични основи на бизнес информационни системи, приложими в производствено-търговското предприятие“ – същност и видове, историческо развитие, същност на ERP системите, ключови ресурси и процеси в предприятията, управлявани чрез тези системи, процеси по имплементиране на ERP системи, методика на изследването. Чрез обобщенията в гл. I показва, че **образователните цели на докторантурата са постигнати, показва, че познава, има собствени обобщения и изводи.**

В глава втора се изследват възможностите за въвеждане на ERP системи в предприятията за производство и търговия с хляб и тестени изделия. **Показва добри възможности за самостоятелни научни изследвания, разкрива нови научни факти, с което се подпомага практиката и се обогатяват съществуващите знания.**

В глава трета се разкриват възможности за въвеждане и имплементиране на ERP система в предприятие за производство и търговия с тестени изделия, с което се подпомага практиката.

Докторантът има своя оригинален принос за практиката. Авторефератът на дисертацията отразява правилно нейното съдържание. **Справката за приносите приемам** – те са свързани основно с обогатяване на съществуващите знания и с подпомагане на практиката, има теоретични обобщения, има изследване, има приложение. Езикът и стилът са подходящи. **По дисертацията има 4 публикации:** 3 статии в сп. на Съюза на учените – Варна и 1 доклад към ИУ – Варна, което е достатъчно.

Някои критични бележки и въпроси

Първо. Има известно несъответствие между цел и задачи към целта. Целта е „въз основа на ... да се въведе и имплементира такава система ...“, а към задачите към целта няма въвеждане, а проучване на процеса по имплементиране и оценка на протичането му. Защо целта е по-амбициозна? Какво е направил авторът – въвежда или проучва и оценява вече въведена система и защо е това несъответствие?

Второ. Има, особено в гл. I, излишно всеизвестно изложение, като за учебно пособие. Напр. гл. I, т. 4 „методика на изследването“, в около 20 стр. има излишен учебен материал – за характеристика на различните методи, как се изчислява рентабилност, ликвидност, обрацаемост и др. Това не е за дисертация, а известни неща при научни разработки. Има и другаде – същност на предприятието, основни ресурси и др.

Трето. Стилът и езикът са общо добри, но има много лична форма. Примерно на стр. 52 има 5 пъти лична форма, която би трябвало да се използва за отбелязване на значимо достижение на докторанта. Приложенията 2 и 3 са еднакви, също 5 и 6.

Четвърто. Гл. II е изследване за предприятието за периода 2012-2016 г. – неясно доколко е дело на докторанта, прилича да е обосновка на проект от 2017 г. и договор за безвъзмездна финансова помощ по оперативна програма „Иновации и конкурентоспособност 2014-2020 г.“. За първите таблици и графики се споменава, че са изследване на в-к „Капитал“, после вече не личи от кого са. Моля докторантът да отговори кое е негово лично дело в това изследване. Почти същото се отнася и за гл. III.

Заклучение

Становището ми за дисертацията е положително.

Предлагам на Янко Георгиев Георгиев да бъде присъдена образователната и научна степен „доктор по икономика“ по професионално направление 3.8 „Икономика“ и докторска програма „Икономика и управление (търговия)“.

21.03.2022 г.

гр. Варна

Член на жури:

(проф. д-р ик.н. Н. Сълова)

СТАНОВИЩЕ

От: доц. д-р Йордан Христов Иванов
Икономически университет – Варна,
професионално направление 3.8. Икономика,
научна специалност 05.02.18 Икономика и управление (индустрия)
член на Научното жури със заповед № РД - 06-46/10.03.2022 г.
на Ректора на Икономически университет – Варна

Относно: дисертационен труд за присъждане на образователна и научна степен „доктор“ по професионално направление 3.8. Икономика, докторска програма „Икономика и управление (търговия)“ в Икономически университет – Варна.

Автор на дисертационния труд: Янко Георгиев Георгиев
Тема на дисертационния труд: Интегрирано управление на ключови бизнес процеси в предприятия за производство и търговия на хляб и тестени изделия.

Докторант Янко Георгиев Георгиев се е обучавал по докторска програма „Икономика и управление (търговия)“ към катедра „Икономика и управление на търговията“ на Икономически университет – Варна, съгласно Заповед на Ректора на Икономически университет – Варна № РД – 17-532/25.02.2019 г. Обучението е осъществено в редовна докторантура през периода 01.02.2019 г. – 01.02.2022 г.

I. Обща характеристика на дисертационния труд.

Дисертационният труд е в общ обем от 274 страници и в структурно отношение е оформен в увод, три глави, заключение, списък на използваната литература, включващ 90 източника, включващи научни публикации, нормативни актове и други, и двадесет и четири приложения.

Дисертацията е посветена на актуален и значим за българските предприятия, произвеждащи хляб и хлебни изделия проблем, тъй като в съвременните динамични бизнес условия тези стопански организации работят в условията на засилена конкуренция за ресурси и внимание на потребителите. Последните години, бяха изпълнени с редица предизвикателства пред бизнеса. С появата си пандемията от Covid

19, постави бизнеса в ситуация, която никой до този момент не познаваше. Решаването на задачите стоящи пред висшите ръководител, може да се реши чрез по-пълното използване на възможностите предоставени от информационните системи. Актуалните функции на съвременните информационни системи за управление на бизнес процеси значително надграждат тези на своите предшественици, като целта име да обхванат всички функции на управлението. Стремещът, да се създаде информационна система, която едновременно да управлява и да организира е в основата на изграждането на съвременните бизнес информационни системи. Изграждането или внедряването на бизнес информационни системи е значително предизвикателство пред предприятията.

Прави впечатление, че темата за интегрирането управление на бизнес процесите в предприятието намира все по сериозно място в редица публикации след бурното развитие на информационните технологии от последните две десетилетия. За да се пристъпи към внедряването на подобна информационна система, фирменият мениджмънта има нужда от задълбочени анализи и обосновка на тази инвестиция, за да се минимизират рисковете от това. Именно решаването на този проблем ни дава основание да твърдим, че разработката на Янко Георгиев, му отрежда място сред научната общност от изследователи и анализатори, чиито приноси позволяват да се минимизират рисковете от използването на новите технологии, с цел повишаване на ефективността при управление на бизнес процесите.

Много добре е подбран и обектът на изследване - предприятията за производство и търговия с хляб и тестени изделия. Предметът на дисертационния труд е прецизно дефиниран и кореспондира с тезата, а именно: че извършените икономически изследвания ще допринесат за разкриването на възможности за оптимизиране на дейността на предприятията за производство на хляб и тестени изделия чрез имплементирането на ERP системи. Считаю, че изследователският инструментариум, използван за нейното доказване, е адекватен и подходящ с оглед постигане целите на изследването.

Дефинираните изследователски задачи се реализират от докторанта в рамките на логически издържано и правилно подредено изложение, структурирано в три глави.

В **Глава Първа** на представения дисертационен труд се изяснява същността и видовете информационни системи и процесите по тяхното имплементиране.

Проследено е историческото развитие на бизнес информационните системи, като са идентифицирани шест етапа. Направен е обзор на дефинициите за ERP системи, въз основа на които са направени важни изводи. Въз основа на теоретичните достижения авторът умело идентифицира ключовите бизнес процеси, които се управляват с помощта на информационни системи. Отделя се специално внимание на проблемите свързани с имплементирането на ERP системи в предприятията. Янко Георгиев умело представя етапите и ключовите процеси при имплементирането на тези системи в практиката.

Изложението в **Глава Втора** е фокусирано върху представяне на предприятие произвеждащо и търгуващо с хляб и тестени изделия, както и характеристика на средата в която то функционира. Обръща се особено внимание на спецификите на пазара, на който функционира предприятието обект на изследване. Идентифицирани са в структурно отношение организацията на ключовите бизнес процеси за предприятието обект на изследването. Всички представени процеси се разглеждат подробно, като са дефинирани и възможностите за тяхното оптимизиране със средствата на ERP система. Чрез извършеният икономически анализ на предприятието производител на хляб и тестени изделия се цели да се идентифицира състоянието на компанията, което се явява отправна точка при оценката на въздействието при имплементирането на информационната система.

В **Глава Трета** са представени протичането на същинските процеси по имплементирането на ERP система в предприятие за производство и търговия с хляб и тестени изделия. Чрез сравнителен анализ на икономическите показатели за предприятието се оценя влиянието от имплементирането на тези системи. Като естествено продължение на анализа направен до този момент са и разгледаните възможности за надграждане на вече реализираните система, както и резултатите от подобни действия за представянето на компанията.

II. Научни и научно-приложни приноси в дисертационния труд.

Представената в автореферата справка за приносите коректно и реално отразява основните постижения на докторанта в цялостното изследване, което ми дава основание да потвърдя посочените приноси, а именно:

Първо, в теоретичен план е направен обзор по въпроси, свързани със същността на ERP системите, тяхното развитие и съвременно проявление в икономическата теория и практическо приложение, като са изведени основните бизнес процеси и ресурси в производственото предприятие, чието управление може да се подпомогне или извършва с помощта на бизнес информационна система.

Второ, въз основа на задълбочен литературен преглед аргументирано е представена последователността от процеси по имплементиране на ERP система, с основните аспекти в протичането на всеки един от тях, трудностите пред тяхното осъществяване и резултатите от тяхното завършване.

Трето, в изследователски план са характеризирани ключовите бизнес процеси в предприятие за производство и търговия с хляб и тестени изделия и е проследено интегрирането на ERP система към тях, регистрирайки ползите, които софтуерът носи за извършваната дейност.

Четвърто, на основата на адаптирана методика е извършено сравнително изследване в изменението на основните финансово-икономически показатели, характеризиращи дейността на предприятието преди и след въвеждането на ERP системата, като е отчетено и икономическото състояние в страната и макроикономическите показатели, репрезентирани развитието на преработвателната промишленост и сектора за производство и търговия с хляб и тестени изделия.

Пето, Разкрити са възможности за надграждане на ERP система в предприятие за производство и търговия с хляб и тестени изделия, свързани с използването на „Бизнес интеледженс“ технологията, внедряване на „Софтуер като услуга“ и разработка на модул за управление на рамковите споразумения на предприятието с неговите клиенти.

Докторантът е публикувал основните резултати от направеното изследване по темата на дисертационния си труд в 3 самостоятелни статии в научни списания (на английски език) и 1 самостоятелен доклад на научна конференция.

Авторефератът е представен във вид, който отговаря на изискванията, като отразява в обем от 34 страници съдържанието на дисертацията и постигнатите основни научни и приложни резултати.

III. Въпроси по дисертационния труд.

1. Счита ли докторанта, че направените анализи, обобщения и постигнати резултати от имплементирането на ERP системата биха могли да се приложат със същият успех и в други типове производства?
2. Има ли според автора и други методи, чрез които да се идентифицират ключовите за предприятието процеси (визирам най – вече статистически)?

Заключение

Дисертационният труд на докторант Янко Георгиев е мащабно изследване на значим и актуален научен и приложен проблем. Изследователските задачи поставени в него са изпълнени, а основната му цел е постигната. Научно-приложните приноси, съдържащи се в дисертацията, обогатяват съществуващите знания в областта на повишаване на икономическите показатели на предприятие чрез приложение и/или надграждане на внедрена ERP система.

Дисертационният труд изцяло отговаря на изискванията на ЗРАСРБ, ППЗРАСРБ и вътрешните нормативни документи на Икономически университет - Варна за присъждане на образователната и научна степен „доктор”.

С пълна убеденост давам **положителна оценка на дисертационния труд** на тема „Интегрирано управление на ключови бизнес процеси в предприятия за производство и търговия на хляб и тестени изделия” и препоръчвам на уважаемите членове на Научното жури да присъдят на докторант Янко Георгиев Георгиев образователната и научна степен „доктор”.

22.03.2022 г.

Варна

Член на Научното жури:

/доц. д-р Йордан Иванов/